

Розділ перший

Застібка мішка для трупів розійшлась, і Кессі побачила свою першу клієнтку за день. Жінка втупилася в неї несподівано яскравою блакиттю напіврозплющених сліпих очей.

— Вітаю, пані Коннері.

З живими вона так привітно не розмовляла.

— Мене звати Кессі Рейвен, і я дбатиму про вас, поки ви з нами.

Кессі не сумнівалася, що померла все чує, тому сподівалася бодай трохи її втішити.

Кейт Коннері знепритомніла вчора ввечері, коли готувалася до сну, і померла на підлозі власної ванної, всього тиждень не доживши до п'ятдесятиліття. Її відкрите серйозне обличчя було помережане зморшками сміху, а темне волосся мало неприродно рівномірний відтінок.

Кессі глянула на годинник і вилаялася. Заплановані на той день розтини повинен був проводити новий патологоанатом, однак молодший санітар Карл захворів, і всі три тіла мусила готувати вона сама. Схоже, на неї чекав пекельний понеділок.

І все ж Кессі без поспіху зняла з пані К. нічну сорочку, зауваживши слабкий аміачний запах поту чи сечі, а потім обережно склала одєжину в целофановий пакет. Вбрання, в якому людина померла, чимало означало для її близьких, часом навіть більше, ніж саме тіло, яке згорьованим родичам

бувало важко прийняти. Мертве тіло справляло враження порожньої оболонки.

— Треба з'ясувати, що з вами сталося, пані К., — сказала їй Кессі. — Щоб ми могли дати Деклану й вашим хлопцям відповіді.

За п'ять років роботи в морзі розмови з підопічними тілами стали для Кессі абсолютно природними. Вона ставилася до мерців як до живих, досі людей. Зрідка вони навіть відповідали.

Це не було схоже на мову живих (наприклад, вуста мерців не ворушились), та й минало все так швидко, що Кессі це могло майже примаритися. *Майже*. Зазвичай вони запитували щось на кшталт «Де я?» або «Що сталося?». Звичайне збентеження від усвідомлення, що опинилися в дивному місці. Але Кессі щораз переконувалася: їхні слова містять підказку до того, як вони померли.

Кессі жодній живій душі не казала про ці «розмови», бо ж її й так вважали дивною. Але люди не знали того, у чому вона була глибоко переконана: мертві здатні говорити, якщо вміти їх слухати.

Єдиною зовнішньою ознакою проблем зі здоров'ям у пані Коннері були декілька червоних плям на щоках і чолі, а ще синець завбільшки з кулак на груднині, що лишився після розпачливих спроб чоловіка або парамедиків зробити непрямий масаж серця. Кессі переглянула записи. Деклан, чоловік пані К., повернувся додому після футбольного вечора в пабі й знайшов дружину непритомною. Швидко терміново відвезла її до лікарні, але по прибутті жінку визнали мертвою.

Оскільки Кейт Коннері померла раптово (а завдяки відмінному здоров'ю вона давно не мала підстав навідувати сімейного лікаря), звичайний, або ж «рутинний», розтин для встановлення причини смерті був обов'язковим.

Кессі поклала руку на крижане передпліччя пані К. і зачекала, доки її тепло відтіснить холод.

— Скажіть мені: що сталося? — пробурмотіла вона.

Декілька секунд нічого не відбувалось. А потім Кессі охопило знайоме ковзке відчуття, а за ним — стривожена мрійність. І водночас усі чуття загострилися: гудіння холодильних камер переросло в гуркіт реактивних двигунів, а світло над головою раптом стало до болю яскравим.

Повітря над тілом пані Коннері немовби зашкварчало від останньої іскри електрики, що підтримувала в ній життя протягом п'яти десятиліть. І в цій статистиці Кессі почула тихий, хрипкий шепіт:

— *Нічим дихати!*

Розділ другий

Як завжди, все скінчилося за мить. Кессі це нагадало пробудження після бурхливого сну: розум силкується втримати подробиці, але відчуває, як вони вислизають, наче вода крізь пальці.

Слова пані Коннері не дуже допомогли. Кессі не знайшла в її історії хвороби ні астми, ні емфіземи, а порушення дихання могли спричинити безліч інших розладів. Вона досі розмірковувала, що з цим робити, аж раптом почула, як відчинилися двері з чистої зони. Це був Дуг, завідувач моргу, за яким ішов високий молодик з довгим чубом. Він представився доктором Арчі Каффом, новим патологоанатомом.

Кессі зняла нітрилову рукавичку й простягла Каффу руку.

— Кессі Рейвен — наша старша санітарка моргу, — широко всміхнувся Дуг. — Саме завдяки їй усе тут працює, наче годинник.

Попри запонки¹ (запонки?!) на манжетах сорочки й краватку, Кафф мав не більше тридцяти, тож він був зaledве на п'ять років старший за Кессі. Їй вистачило одного погляду, щоб зрозуміти: його темно-синя вощена куртка — не якась там підробка, а справжній «Barbour»²: на металевому язичку

¹ Гра слів: прізвище доктора Кафф (Cuff), він носить запонки (cufflinks). (Тут і далі прим. перекл. та ред.)

² Британський бренд, заснований у 1870-х рр., що прославився у світі, зокрема, своїми вощеними куртками.

застібки-блискавки викарбувано назву бренда. А темно-синя шовкова краватка з косими товстими білими смужками свідчила, що він навчався в Гарроу¹. Кессі завжди помічала такі дрібниці.

— З нетерпінням чекаю нагоди попрацювати з тобою, Кеті, — сказав він з фальшивим вуличним акцентом, який так полюбляють молоді аристократи. І навіть усміхнувся незгірш за члена кабінету міністрів, однак із самого погляду молодика Кессі зрозуміла, що на неї вже причепили ярлик «дрібнота».

Кессі рідко відчувала антипатію до когось із першого погляду, але для Арчі Каффа вирішила зробити виняток.

— Я також, — сказала вона, — а надто якщо ви навчитесь правильно вимовляти моє ім'я.

З-під смугастого коміра сорочки Каффа аж до рудуватих баків піднявся рум'янець, але принаймні цього разу чоловік глянув на неї як слід. А невдоволення, яке промайнуло на його обличчі, продемонструвало, що побачене йому не дуже сподобалося. Хоча було важко сказати, що саме Каффу не до душі: чорне фарбоване волосся, виголена скроня, пірсинг на обличчі або просто те, як дівчина витримала його погляд. Кессі придушила бунтарське бажання підняти форму і показати йому ще й татуювання.

Дуг переводив погляд з Кессі на Каффа, наче недосвідчений рефері під час бою без правил, і його усмішка почала згасати.

¹ *Harrow School* — одна з найвідоміших і найстаріших британських публічних шкіл для юнаків.

— Ну то я вас залишу.

Кессі знала, що згодом він нагадає їй своє золоте правило: «Ніколи не забувай, що патологоанатом може перетворити твою роботу як на мрію, так і на жахіття».

Після короткого зовнішнього огляду пані Коннері, впродовж якого не прозвучало нічого, крім декількох загальних фраз, Кафф залишив Кессі проводити евісцерацію¹.

Вона піднесла скальпель до нижньої межі шиї пані К. Цієї миті Кессі мала припинити вважати Кейт Коннері особистістю й поглянути на неї як на таємницю, яку потрібно розгадати, незвідану територію, яку треба дослідити. Бо чи зможе нормальна людина без такого переосмислення розітнути іншу людину? Після першого надрізу вона провела скальпелем униз, до груднини, розкриваючи тканини легко, ніби розрізала шовкову фіранку. Діставшись до м'якої зони живота, Кессі не зупинилась, але послабила натиск, щоб не ушкодити внутрішніх органів, і закінчила розріз над лобковою кісткою.

Через п'ять хвилин, розкривши грудну клітку пані К. реберними ножицями-кусачками й діставшись до серця та легень, Кессі взялася спритно витягати органи. Упоравшись, вона обома руками дістала всі нутроці від язика й униз до уретри, а потім обережно переклала їх у підготовлене пластикове відро. Цей гнітючий момент завжди змушував Кессі почуватися повитухою смерті.

¹ Вилучення внутрішніх органів трупа під час розтину.

Далі вона перейшла до голови пані К.: пересунула дерев'яну підставку, що підтримувала її шию, і почала надрізати шкіру. Кессі уважно стежила, щоб надріз ішов за лінією росту волосся: згодом густа темна грива пані К. мала прикрити шов. Це було вкрай важливо, адже Коннері планували похорон у відкритій труні. Прибираючи темне волосся з-під скальпеля, Кессі помітила на потилиці жінки яскраво-червону пляму. Екзема? У медичних записах про це не згадувалося, та й від екземи не помирають.

Щойно хірургічна пилка виконала своє завдання, Кессі відсунула шкіру голови, зняла склепіння черепа, а потім вивільнила мозок. Тримавши його в руках, Кессі на мить уявила Кейт Коннері такою, якою та була за життя: простою матір'ю сімейства, веселункою, оточеною родичами й друзями у забігайлівці в Кемден-тауні.

Коли Арчі Кафф повернувся вже в уніформі, між ними й далі панувала прохолода: за понад двадцять хвилин, які знадобилися йому, щоб розітнути органи пані К., до Кессі він заговорив лише раз, поскаржившись на затуплене лезо скальпеля «РМ40». Це лише підтвердило її перше враження про Каффа як чергового зарозумілого багатія, що вважав санітарів моргу хіба на щабель вищими за працівників бійні. Досвідченіший патологоанатом запитав би її думку про причину смерті, і то не лише з ввічливості. Санітари проводили з тілами значно більше часу й іноді помічали підказки, які всі інші могли прогавити.

Коли Кафф пройшов уздовж стійки для розтинів, щоб сполоснути в раковині закривавлені руки в рукавичках, Кессі

почала збирати органи пані К. у целофанові пакети, готуючи їх до возз'єднання з тілом.

— То який вердикт? — запитала вона.

— Щодо причини смерті не можна сказати нічого конкретного, — стелував плечима Кафф. — Доведеться зачекати й поглянути, чи знайдуть щось суттєве в лабораторії.

Токсикологи мали перевірити тілесні рідини пані К. на вміст наркотичних речовин, а зразки органів відправляли на гістопатологію, щоб виявити мікроскопічні ознаки можливих хвороб.

— Ви помітили в легенях петехії? — запитала Кессі, намагаючись говорити буденно.

Кафф повернувся до неї.

— А чому ти запитуєш?

«Отже, таки помітив».

Вона стелула плечем.

— Просто подумала, що в обличчі забагато крові.

«Нічим дихати».

Петехії — крихітні крововиливи — могли вказувати на брак кисню.

Кафф наче занервував.

— Коли жінку знайшли, вона лежала долілиць. У нових публікаціях чітко вказано: таке положення тіла може посмертно призводити до петехіальних кровотеч, — він поблажливо всміхнувся. — Якщо ти сподівалась отримати інтригу з убивством, то, боюся, тобі не пощастило: жодних ознак удушення.

Кессі не гірше за Каффа знала, що асфіксія легко може мати медичну причину, але прикусила язика. Опустивши шматочок нирки в колбу з консервантом для дальшого